

gitur ex iis S. Thomæ verbis : *Quicumque cum peccato mortali aliquod sacrum officium pertractat, non est dubium quin indignè illud faciat; undè patet quod mortaliter peccat.* (*In 4. distinc. 24. quæst. 1. art. 3. quæstiuncula 5.*) Atqui Subdiaconi sacrum officium pertractant; ergo, &c.

Quod spectat ad inferiores Ministros, Acolythos nempe & clericali tonsurâ initiatos, hæc communis est sententia, eos functiones suas in statu peccati lethalis obeundo, mortaliter non peccare: ipsorum enim munia à Laicis, perindè ac Clericis exercentur, nec agere existimantur ut Ministri specialiter ab Ecclesiâ consecrari; meminerint tamen ipsis, dum suum Ordinem receperunt, à Pontifice dictum fuisse: *studete susceptum officium dignè implere Tunc etenim in Dei sacrificio dignè vinum suggeretis & aquam, si vos ipsi Deo sacrificium, per castam vitam & bona opera oblati fueritis.*

Quæres an mortaliter peccet qui culpæ gravis reus, Sacramentum, urgente necessitate, administrat.

Resp. Eâ de re non consentire Theologos. Alii enim putant ne venialiter quidem peccare Sacerdotem, qui in statu peccati mortalis positus puerum, urgente extremâ necessitate, privatim baptizat; eâ vero ratione nituntur, quod tunc non alia esse videatur Sacerdotis conditio, quàm Laici, nec agat ex officio, sive ut publicus Ecclesiæ Minister. Ita sentit S. Thomas: *In articulo necessitatis non peccaret baptizando, in quo etiam posset Laicus baptizare: sic enim patet quod non exhiberet se Ministrum Ecclesiæ, sed subveniret necessitatem patienti: secus est autem in aliis Sacramentis quæ non sunt tantæ necessitatis, sicut Baptismus.* (*3. part. Quæst. 64. art. 6. ad 3.*)

Quidam alii negant Sacramenta quocumque in casu, vel à quolibet Ministro sibi gravis peccati

conscio, posse sine mortali culpa confici; ita ut etiam Laicus aliquem in extremo periculo positum baptizans, à gravi peccato non sit immunis. Laicus, inquit, vel Sacerdos, urgente necessitate, baptizans, si non tanquam Ecclesiæ, certè ut Christi Minister agit, ipsiusque personam sustinet, nec minus est Sacramenti ipsius Minister, quàm Sacerdos solemniter baptizans: atqui hæc omnia videntur statum gratiæ exigere, ne Sacramento ipsique Christo, gravis fiat injuria. Præterea sicut non efficit necessitas ut sancta non sint sancta, ita nec efficit ut sanctè tractari non debeant.

PARAGRAPHUS III.

Utrum liceat ab improbo Ministro Sacramenta petere & accipere.

Hic agitur de Ministro quem in statu peccati mortalis versari certo cognoscimus; nisi enim rem ita esse gravissimis demonstretur argumentis, ne quemquam ut indignum Ministrum habeamus, verat caritas quæ non cogitat malum. (*1. Cor. 13. p. 5.*) Improbus autem Minister, vel Pastor est, vel extraneus ac subsidiarius Sacerdos. Uterque autem vel fuit excommunicatus, vel non. Inter excommunicatos etiam alii sunt *tolerati*, qui Judicis sententiâ publicè & nominatim denunciati non fuerunt; alii *non tolerati*, qui nimirum per Judicis sententiam solemniter & nominatim declarati sunt excommunicati. His positus, sit

PROPOSITIO I.

In extrema necessitate, urgente mortis periculo, licitum est ab excommunicato, etiam non tolerato, petere Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ, si non adsit alius.

Probat. Quia Baptismus & Pœnitentiæ ex

Sacramentis sunt maximè necessaria. De Baptismate apertissima est Augustini sententia: *Si quem forte coegeris extrema necessitas, ubi Catholicum per quem accipiat (Baptismum) non invenerit, ... per aliquam extra unitatem Catholicam positum acciperit, ... non solum non improbamus quod fecit, sed etiam securissimè verissimèque laudamus.* (Lib. I. de Bapt. cap. 2. tom. 9. pag. 81.)

De Pœnitentia autem extat Synodi Tridentinæ definitio: *Piè admodum, inquit, ne hæc ipsa occasione (casuum reservatorum) aliquis pereat; in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt.* (Sess. 14. de Pœnit. cap. 7.) Atqui Ecclesia omnibus Sacerdotibus frustra potestatem cencecessisset, à quibuslibet peccatis in extrema necessitate absolvendi, ne Fideles pereant, si ipsi in iis angustiis Sacramentum Pœnitentiæ postulare & accipere licitè non possent à quolibet Sacerdote, ac proindè excommunicato non tolerato.

Si tamen occurrat scandali periculum, metuendumque sit, ne quis adultus morti proximus, si ab Hæretico vel Schismatico baptizetur aut absolvatur, hæresi nomen dedisse, & ab Ecclesia defecisse existimetur, tunc eum jure suo uti non debere docent Theologi; verum ad misericordiam Dei confugere, & Baptismi voto vividæque contritione salutem suam in tuto ponere.

P R O P O S I T I O I I .

Si extrema necessitas non urgeat, justa tamen adsit causa, tunc licitum est Sacramenta, v. g. Eucharistia vel Confirmationis, ab improbo Ministro sed ab Ecclesia tolerato, petere & accipere, maximè si proprius sit Pastor.

Probatur prima pars. Quia licitum est, cum adest justa causa ab alio petere id quod potest citra culpam præstare, quamvis prævideatur peccaturus. Sic vulgo post S. Thomam docent Theologi licitum esse, quando fat gravis suppedit causa, quamvis non sit absolutè necessaria, à feneratoro mutuum petere & accipere, juramentumque ab eo postulare, qui per falsos deos juraturus prævidetur: atqui Sacerdos de quo hic agitur, potest citra culpam Sacramenta conferre, nempè vel confessionem sacramentalem præmittendo, vel actum vividæ contritionis eliciendo; aliundè vero supponitur causa sufficiens, ergo, &c. *Minister Ecclesiæ, ait S. Thomas, quandiu ab Ecclesia toleratur in Ministerio, ille qui ab eo suscipit Sacramentum, non communicat peccato ejus, sed communicat Ecclesiæ quæ eum tanquam Ministrum exhibet.* (3. part. quæst. 64. art. 6. ad 2.)

Prob. secunda pars. Cuique licet jure suo uti, cum justa occurrat causa: atqui jure suo utitur qui Sacramenta ab eo postulat; quem novit sibi ab Ecclesia constitutum esse Pastorem; cui proindè officium incumbit Sacramenta gregi sibi commisso conferendi; aliundè, ex hypothesi, adest justa postulandi causa; ergo, &c. Sic creditor pecuniam suam licitè repetit, quamvis prævideat debitorem pejeraturum. *Quandiu Minister Ecclesiæ, ait S. Thomas, qui est in mortali (peccato) ab Ecclesia sustinetur, ab eo Sacramentum recipere ejus subditus debet, quia ad hoc est ei obligatus eo quod sit*

ipſius Paſtor. (*In 4. diſtinct. 24. quaſt. 2. art. 3. quaſtunc. 5. ad 3.*)

Diximus autem, ſi juſta adſit cauſa, quæ ſanè locum non habet, cum alterius Miniſtri qui ſit vir probus, copia datur; tunc ergo, vel etiam à proprio Paſtore, abſtinendum eſt. Vetat enim lex caritatis ne quis jure ſuo utatur cum gravi damno ſpiritualis alterius, ubi rem ſibi debitam aliâ viâ ſine periculo & detrimento conſequi poteſt: atqui Fidelis qui à nefario Paſtore Sacramenta requireret, cum abeundi alterius Miniſtri opportunitatem habet, ipſi gravis damni ſpiritualis, nempe ſacrilegii, occaſionem præberet, dum eadem Sacramenta poteſt ab alio ſine periculo recipere; ergo tunc, prætermiſſo proprio Paſtore, Sacramenta petere ab alio tenetur. Regulam hanc ſic tradit S. Thomas: *Sed tamen, præter neceſſitatis articulum, non eſſet tutum quod cum (Parochum) induceret ad aliquid ſui Ordinis exequendum, durante tali conſcientiâ, quod ille in peccato mortali eſſet.* (*Ibid.*)

Prætereà, ſicut modicum ob lucrum nefas fuerit juramentum ab infideli exigere, quem prævides falſos deos teſtes invocaturum, ita neque ob ſpiritualem fructum qui in aliud tempus differri poſſit, crediderim licitum eſſe à Miniſtro ſlagitioſo, etiam ſi Paſtor eſſet, Sacramenta poſtulare, ipſique committendi ſacrilegii occaſionem præbere. *Ne ponatis offendiculum fratri, vel ſcandalum*, ait Apoſtolus. (*Rom. 14. v. 13.*) Quapropter ſi ageretur tantum de Feſti alicujus celebratione, de Communione quæ ſtatis hebdomadæ diebus fieri ſolet, &c. non exiſtimamus hujusmodi cauſas ſufficere, ut ab improbo Miniſtro, etiam Parocho, Sacramenta depoſcere liceat. Nulla enim hic occurrit neceſſitas, etiam moralis: atqui ex S. Thoma; *præter neceſſitatis articulum, non eſſet tutum*, hujusmodi Paſtorem inducere ad aliquid ſui Ordinis exequendum. Aliter vero ſe res habet, ſi urgeat præceptum de percipiendâ in Paſchate Euchariftiâ; ſi ex Sacra-

mentorum dilatione periculum lapſus immineat; ſi in ſtatu peccati mortalis diu ſis verſaturus; juſta tunc adeſt cauſa pravum ad Miniſtrum confugiendi, ſi alter uſ deſit copia: nemo enim tenetur, cum gravi ſalutis ſuæ periculo damnoque ſpirituali, alterius bono conſulere.

ARTICULUS III.

De fide Miniſtri.

Hic expendendum eſt utrum ad Sacramenta validè perficienda, fides requiratur in Miniſtris, ita ut infideles & Hæretici ea validè non conficiant. Exeunte ſæculo II, Agrippinus Carthagenſis Epifcopus, primus omnium, ut ſcribit Vincenſius Lirinienſis, (*Commonit. cap. 9.*) à veteri perpetuâque Apoſtolorum Traditione receſſit, & cum Africanis quibuſdam Epifcopis Baptiſmum ab Hæreticis datum, ut irritum habuit, eoſque ad Eccleſiam redeuntes denuo baptizavit. Hanc ſententiam deinde amplexi ſunt Tertullianus; (*lib. de Baptiſmo, cap. 15. & lib. de pudicitia, cap. 19.*) S. Cyprianus Carthagenſis Præful, qui varias ea de re Synodos habuit; S. Firmilianus Caſarienſis in Cappadocia Epifcopus, cum aliis Præfulibus Orientalibus non paucis. Stephanus vero Pontifex Romanus, cum majori Epifcoporum numero, Baptiſmum datum ab Hæreticis ratum eſſe, nec proinde iterandum, ſed antiquæ Traditioni ſtandum eſſe pronuntiavit: cui decreto non obtemperârunt Africani Epifcopi.

Sæculo IV. pro eodem errore vehementius quàm ceteri pugnârunt Donatiſtæ, qui, factò ſchiſmate, quotquot ad ſe veniebant ab Eccleſia Catholica, iterum baptizabant. Hanc vero quaſtionem S. Auguſtinus in ſuis adverſus Donatiſtas ſcriptis ita diligenter excuſſit, ut, deſinente IV. ſæculo, nulla

fuerit inter Catholicos dubitatio, quin approbandus esset Baptismus ab Hæreticis ritè celebratus. Sit igitur

PROPOSITIO.

Validus est Baptismus ab Hæreticis datus, modo ritum à Christo præscriptum adhibuerint, ac proinde in Sacramentorum Ministro non requiritur fides.

Probatum 1º. Ex antiqua Ecclesiæ consuetudine. Illud validum censeri debet Sacramentum, quod ut tale habuit Ecclesia ante Agripinum Carthaginensem Episcopum. Nefas enim fuerit suspicari Deum permisisse ut Ecclesia, jam ab initio in tanti momenti erraverit: atqui tota Christi Ecclesia Baptismus ab Hæreticis ritè administratum, ut verum & ratum habuit ante Agripini tempora: *Is enim primus omnium mortalium, ut ait Vincen- tius Linuensis, contra universalis Ecclesiæ regulam, . . . contra morem ac instituta majorum, rebaptizandum esse censebat. (Commonit. cap. 9.)* Argumentum illud adversus Donatistas adhibet Augustinus: *Nondum, inquit, erat diligenter illa Baptismi quæstio pertractata: sed tamen saluberrimam consuetudinem tenebat Ecclesia, in ipsis quoque Schismaticis & Hæreticis corrigere quod prævum est, non iterare quod datum est . . . Quam consuetudinem credo ex Apostolica Traditione venientem. (Lib. 2. de Baptism. cap. 7. tom. 9. pag. 102. n. 12.)* Ait enim ante Agripini & Cypriani tempora, nullum extitisse Concilium generale, à quo definitum fuerit validum esse Baptismus ab Hæreticis datum, nec iterandum, quia consuetudinis robore tenebatur orbis terrarum, & hac sola opponebatur inducere volentibus novitatem. (*Ibid. cap. 9. pag. 104.*)

Prob. 2º. Ex Conciliis. Arelatense I. an. 314, ita declarat: *Placuit ut si ad Ecclesiam aliquis de*

hæresi venerit, interrogent eum nostræ fidei Sacerdotes Symbolum, & si perviderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto esse baptizatum, manus ei tantum imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum. (Can. 8. tom. 1. Concil. pag. 1428.) Atqui si Patres Arelatenfes Baptismus ab Hæreticis acceptum existimassent irritum, nonne Hæreticos ad Ecclesiam redeuntes iterum baptizandos præcepissent? Numquid satis esse dixissent, ut manus ipsis imponeretur?

Concilium Nicænum I. an. 325, quod est primum generale, de Novatianis & Paulianistis sive Pauli Samofareni Discipulis ad Ecclesiam redeuntibus, longè disparem pronuntiavit sententiam. De Novatianis enim sic decernitur: *Placuit sancto & magno Concilio, ut impositionem manus accipientes, sic in Clero permaneant. (Can. 8.)* De Paulianistis vero statuitur *ut baptizentur omnimodis. (Can. 19. tom. 2. Concil. pag. 43.)* Atqui tanti discriminis ratio est, quod Novatianam Baptismatis formam adhiberent, eamque contra corrumperent Paulianistæ, quia, ut ait Innocentius I, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti minime baptizabant. (Epist. 22. ad Episcopos Macedoniæ, cap. 5. tom. 2. Concil. pag. 1275.)* Ergo Patribus Nicænis persuasum fuit, valere Baptismus ab Hæreticis celebratum, modo legitimum eo ritum usurparent.

Denique, ut alia omitram, Concilium Tridentinum sic pronuntiat: *Si quis dixerit Baptismus, qui etiam datur ab Hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia non esse verum Baptismus, anathema sit. (Sess. 7. de Bapt. can. 4.)*

Prob. 3º. Rationibus Theologicis. Prima: Si Baptismus de quo agitur non valeret, maxime quia Sacramentum extra Ecclesiam susceptum, Hæreticorum, non autem Christi, Sacramentum censeretur: atqui Baptismus in nomine Patris, &

Filii, & Spiritus Sancti apud Hæreticos datus; non est ipsorum, sed Christi, inquit passim Augustinus.

Secunda: Apostata qui fidem deserit, amisâ fide Baptismum apud Catholicos acceptum retinet; atqui tam potest Baptismus in Hæresi conferri, quam retineri. Si enim Hæresis Baptismum semel acceptum non auferat, cur illius administrandi potestatem adimeret? Apostatis redeuntibus, inquit Augustinus, dum non redditur Baptismus, amitti non potuisse judicatur, quod si haberi foris potest, cur etiam dari non potest? (Lib. I. de Bapt. cap. I. n. 2. tom. 9. pag. 79.)

Tertia: Ideo, Juxta Donatistas, non valet Baptismus ab Hæreticis celebratus, quia Spiritum Sanctum quem non habent, aliis dare non possunt: atqui hæc ratio nulla est, eamque afferentes Donatistæ secum pugnabant. Fatebantur enim valere Sacramenta ab eo confecta, qui gravis peccati, sed occulti, reus erat: atqui profecto Spiritum Sanctum non habet, qui gravis peccati, quamvis occulti, conscius est; ergo, &c. Huc etiam recurrunt alia argumenta, quibus probavimus sanctitatem non esse Ministro necessariam, ut Sacramenta validè conficiantur.

Solvuntur objecta.

Objic. 1°. Ea sententia rejici non debet, saltem ut fidei contraria, quam in Africa S. Cyprianus, & in Oriente S. Firmilianus cum aliis Episcopis non paucis defenderunt: atqui talis est sententia quæ irritum asserit Baptismum ab hæreticis datum; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Si eam tenuerint ex antiqua Traditione, conc. maj. contra antiquam Traditionem, neg. maj.

Quam impugnamus sententiam multos magnique nominis defensores habuisse non diffitemur; sed

illos errasse ex eo compertum est, quod adversus doctrinam à majoribus acceptam, præter intentionem suam, pugnaverint. Vix enim eruperat illa de iterando hæreticorum Baptismate opinio, cum undique, ait Vincentius Lirinensis, ad novitatem rei cuncti reclamarent, atque omnes quaerentem Sacerdotes, pro suo quisque studio, reniterentur: tunc beatæ memoriæ Papa Stephanus, Apostolicæ Sedis Antistes, cum ceteris quidem collegis suis, sed tamen præ ceteris resistit. (Commonit. cap. 9.) Adversus eandem hanc doctrinam conspirasse totius orbis mortem, consuetudinem ex Apostolicâ Traditione venientem, consuetudinis robur quo tenebatur orbis terrarum, testatur Augustinus supra laudatus; hoc uno igitur argumento erroris satis convincitur S. Cypriani, Episcoporumque ipsi adhærentium sententia, quod eam repelleret communis & antiqua fides.

Obj. 2°. Eam doctrinam rejicere nefas est, quæ ab ipsis Apostolis descendit: atqui Cypriani sententia ab ipsis Apostolis derivata est: Canonibus enim Apostolicis ita statuitur: *Episcopum vel Presbyterum qui hæreticorum Baptismum . . . admiserit, deponi jubemus.* (Can. 46. tom. I. pag. 30. edit. Oxon. an. 1672.) Ergo, &c.

Resp. Neg. min. Canones enim qui dicuntur Apostolici, licet antiquissimi, tanto nomine immerito profus insigniuntur, neque ab ipsis Apostolis conditi fuere; sed variis ex Conciliis particularibus collecti, ut apud omnes litteratos constat, & multiplex ratio persuadet. 1°. Si Apostolos autores haberent, Scripturis Canonicis Novi Testamenti debuissent annumerari; quod à nemine tamen factum esse legimus. 2°. Quia nullum reperias veteris ætatis Scriptorem, qui illos Canones Apostolis adscripserit. 3°. Quia in iis multarum rerum fit mentio, quarum institutio temporibus Apostolicis recentior est, ut probant eruditi. Consultatur Natalis Alexander, (Hist. sæculi I.) &

Dupin; (*Novæ Biblioth. tom. 1.*) 4°. Quia si Canon objectus Apostolorum esset, illud Cyprianum & alios tum Africæ, tum Orientis Episcopos, tantæ nimirum doctrinæ viros, profecto non latuisset; neque auctoritatem adeo reverendam neglexissent, qui argumenta undequaque arripuerunt, ut suam opinionem defenderent: atqui tamen objectum nobis Canonem nunquam allegarunt; cum igitur ex aliquibus *rebaptizantium* Conciliis excerptum esse maximè verisimile est.

Obj. 3°. Plurima alia quæ raptim perstringere sufficiat. 1°. *Unus Dominus, una fides, unum Baptisma*, ait Apostolus; (*Ephes. 4. 5.*) Itaque ibi duntaxat verus est Baptismus, ubi una & vera fides reperitur, quæ apud Hæreticos non extat. 2°. Ecclesiæ soli data fuere Sacramenta, quæ proindè extra Ecclesiam non transferuntur. 3°. Hæretici fidem abjecerunt; non possunt igitur Baptismum conferre, qui est fidei Sacramentum. 4°. Christo filios gignit Baptismus; in sola autem Ecclesia Christo spiritales filii procreantur; ergo in ea sola, non apud Hæreticos, verus est Baptismus.

Resp. ad primum, non ideo dictum esse, *una fides, unum Baptisma*, quasi hæc duo inter se ita cohæreant, ut à se invicem disjungi non possint: quemadmodum enim in Catechumeno potest esse sine Baptismate vero fides; sic nihil vetat verum esse apud Hæreticos sine fide Baptismum. Ita autem loquitur Apostolus ut significet, sicut una est fides, sic unum esse duntaxat Baptismum: atqui sive à Catholicis, sive ab Hæreticis conferatur, unus semper est, non multiplex Baptismus, quia eandem habet naturam, eademque materiâ & formâ constat. Præterea una est Scriptura, unumque Evangelium, quemadmodum unus est Baptismus: atqui nihilominus eandem cum Catholicis Scripturam, idemque Evangelium habent Hæretici; quidni igitur eundem etiam Baptismum habeant?

Resp. ad secundum; Scripturâs, sicut & Sacra-

menta, Deus Ecclesiæ dedit: atqui apud Hæreticos veras Scripturas agnoscimus, quamdiù textum integrum servant; ergo & vera Sacramenta habent, si in iis perficiendis ritum Evangelicum retineant.

Resp. ad tertium: Aliud est Sacramentum fidei, aliud ipsa fides: qui enim in apostasiam prolabitur, fidem amittit: atqui tamen, fatentibus adversariis, fidei Sacramentum, vel Baptismum, in Ecclesia Catholica acceptum retinet; ergo plurimum est discriminis fidem inter & fidei Sacramentum.

Resp. Ad quartum: Veros Christo filios gignunt Hæretici, non quatenus ab Ecclesia sunt alieni; sed prout Ecclesiæ adhibent instrumenta, quæ apud eos non minùs efficaciam habent, quàm in ipsa Ecclesia: Sacramenta enim vim omnem suam à Christi institutione mutuantur. Qui de hæc quæstione plura desideraverit, adeat Natalem Alexandrum. (*Dissert. 23. in histor. sæculi III.*)

DISSERTATIO VIII.

De Subjecto Sacramentorum.

SOLUS homo viator, id est, in terris positus, subjectum est Sacramentorum. Sunt enim, ut ait Synodus Tridentina, totidem veluti instrumenta quibus *omnis vera justitia vel incipit, vel capta augetur, vel amissa reparatur.* (*Sess. 7. in præmio.*) Atqui hujusmodi instrumenta pro solis hominibus in hæc miseriarum valle peregrinantibus instituta sunt, cum nec justitia in Sanctis qui patriam assecuti sunt, incipere, vel augeri possit, nec in damnatis reparari. Hic autem duo